

Tractatus De Magis, Veneficis Et Lamiis, Deque His Recte Cognoscendis Et Pveniendis

Propter Varias & controversas de hac quaestione hominum sententias,
vtilissimus & cunctis ad Rerumpublicarum gubernacula sedentibus
maxime necessarius ... in tres libros distributus

De Lamiis

Gödelmann, Johann Georg

Francofurti, 1591

VD16 G 2487

Capvt VI. Vtrum Lamiæ, tempestatis, pluuias, tonitrua, ventos in aëre
producere possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61523](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61523)

paganorum peruaferat domos, adulteris matribus, incestis patribus, liberis spurijis deprehensis. Hinc existimare possumus, ac dignoscere, quomodo matrona Romana fuerit à Marte compressa: cuiusmodi multa Valerius Max. & alij historici referunt.

37 Fuit hæc fraus semper vsitata sacrificis, vt hac de causa simulachra deorum, ipsosque deos & comedere & bibere, & coire fingerent. Non obstant denique Lamiarum confessiones. Nam phantasias esse & peruersas imaginationes, quæ de Dæmoniaco concubitu narrant, verba earum ostendunt, dum fatentur, se à spectro quodam impregnatas esse in thoro legitimo & quidem maritis ignorantibus nec animaduertentibus. Item non opus esse naturale, nec ita se affici voluptate naturali, quam si cum maritis coirent. Quapropter cum Dæmoniaco concubitus sint tantum illusiones, sequitur quoque confessiones earum ea de re esse erroneas, & nullius momenti.

CAPVT VI.

VTRVM LAMIAE, TEMPESTATES,
PLVVIAS, TONITRVA, VENTOS IN
aëre producere possiat.

Summæ.

- 1 Multi existimant Lamias posse excitare tempestates.
- 2 Ethnici quantum Lamiarum potentie tribuerint.
- 3 Ex sacris demonstratur Deum autorem esse tempestatum.
- 4 Venti sunt ministri Dei.
- 5 Procreatio grandinis iuxta doctrinam Physicorum quomodo fiat.
- 6 Theophrasti Paracelsi sententia.
- 7 Obiectiones,

8 Pauli

- 8 Pauli Grillandi verba.
- 9 Diabolus absq; Dei permissione efficere nil posse testatur Iobi Historia.
- 10 Verba D. Osiandri.
- 11 Verba Tertulliani.
- 12 Diabolus ex Dei permissione planè tyrannicè in corpus & bona hominis sauit.
- 13 Præcipua est Damonum potestas in aère.
- 14 Historia de Gallis, templum Delphicum diripere volentibus.
- 15 Verus intellectus legis 6. C. de Maleficis.
- 16 Lex 4. C. de Maleficis à Leone Imperatore sublata est.
- 17 Leges 12. tabularum ab Ethnicis conscriptæ.
- 18 Verba Spiegelij.
- 19 Dictum Senecæ.
- 20 Vera quæ sint Veneficia quibus segetes pelliceuntur.
- 21 Quomodo Diabolus instituat ministros suos quando tempestates excitare vult.
- 22 Verba Iulij Scaligeri.
- 23 Si Magi, Veneficæ, & Lamie tempestates excitare & fruges perdere possent, nullo bello opus esset.
- 24 Magi & Veneficæ possunt suis sortilegijs homines & iumenta interficere, at tempestates excitare nequeunt.
- 25 Verba D. Heerbrandi.
- 26 Verba D. Beza.
- 27 Verba Concilij Bracarensis in Portugallia.
- 28 Verba D. Bodini.
- 29 Verba D. Vlrici Molitoris.
- 30 Verba D. Biermanni.
- 31 Conclusio capituli ex Psalmo 29.

Restat

Restat vt videamus, An Lamiaē vētos, plu-
 uias, fulmina, tonitrua, aliasq; aëris tēpestates ex-
 citare queant. Et sanè maxima pars hominum, fa-
 ctam ex grandine & procella, vini, frugum, nau-
 umq; iacturam non diuinitus immissam, sed à Lamijis excitatā
 credunt. Ideoq; eas Vulcano simul mox esse consecrandas cla-
 mitant, sudorum interea flagitiorum immemores, quasi ne vel
 aquæ leuiter vnquam turbatæ rei essent, sed ante tribunal Chri-
 sti prorsus innocentes. Imò eò cæca hominum ratio peruenit,
 vt crediderit & scripserit. Sagam tanquam diuini potentem
 posse coelum deponere, terram suspendere, manes sublimare,
 sidera extinguere, tartarum ipsum illuminare, prout de Ery-
 chtone Arcade Saga in Lucano, & de Pāphila Thessala in Apu-
 leio legimus. Verùm nos longè aliter ex sacrosancta scriptura
 edocti, scimus Iehouam ducem exercituum, causam efficien-
 tem esse grandinum, procellarum & tempestatum Psalm. 29 E-
 zech. 39. vers. 34. Jerem. 15. vers. fin. Nunquid sunt in sculptilibus
 gentium qui pluant, aut cœli possunt dare imbres, nisi tu volu-
 eris, nonne tu solus es Dominus Deus noster quem expectaui-
 mus? Tu enim fecisti omnia hæc, id est, Tu immisisti nobis tē-
 pestates, siccitatem & sterilitatem, idq; propter nostra peccata:
 tu rursus pluuias foecundas dare, & famis malum à nobis arcere
 potes: quare ad tuam opem supplicem confugimus, vt Osiander
 ibidem loquitur: Non enim sentiendum, inquit, est, tem-
 pestates vel commodas vel incommodas, esse in manu homi-
 num aut Diabolorum, sed Dominus eas dirigit, iam ad infligē-
 das pœnas meritas, iam ad testandam paternam suam beneuo-
 lentiam. Itaq; ab ipso solo tempestates commodæ sunt peten-
 dæ. In lib. 2. Moisis c. 9. legimus, à Deo Mosi mandatum esse, vt
 extensa manu super vniuersam Aegyptum, in homines & iu-
 menta grandinem prouocaret. Et Iob. 28. Qui fecit ventis pon-
 dus, id est, qui modum ventis præscribit, quantum ipsis sauire
 liceat:

Vulcanica intempestatum molitiones fabricari, quæ deinceps in turbines atq; procellas erumpunt naturaliter. Et artes istæ plurimum admirandæ sunt, hominibusq; non vsq; adeò notæ, sed tamen naturales: quarum operationibus è specu nonnunq̄ videre licet ventorum erumpentium rãtos im petus eo loco se conferentes, ad quem ex pacto licitati sunt, vt valdè mirum sit videntibus. Quando igitur simile quid contigerit, existimandum est, eadæmones artibus subtilissimis humanam experientiam excellentibus vsos fuisse. Sed obijcit aliquis si Deus est causa efficiens tempestatum, & procellarum, quare Diabolo, & Veneficis & Lamijs hæc adscribuntur? Qui fit quod Constantinus, Constantius & Iulianus Imperatores poenam maleficis propterea decreuerint? l. 6. Multi magicis artibus vsi, elementa turbare, vitam infantium labefactare non dubitant, & manibus accitis audent ventilare, vt quisq; suos conficiat malis artibus inimicos, hos quoniam naturæ peregrini sunt, feralis pestis absumat. Et l. 4. nullis verò criminationibus implicanda sunt remedia, humanis quæsita corporibus, aut in agrestibus locis innocèter adhibita suffragia, ne maturis vindemijs metuerentur imbres, aut ventis grandinisque lapidatione quaterentur. Magis mihi certè placet Pauli Grillandi Iurisperiti sententia de sortilegijs quæst. 6. c. 17. vbi ait: Post hæc quæro an isti malefici & Magi possint eorum arte & dæmonum suffragio inducere pluias, grandines, fulgura, aut magna tonitrua, & etiam an possint, quando illa venerint, remouere, & facere, vt cessent, & videtur dicendum quòd non, quia ea quæ de cœlo veniunt, & ad nos descendunt, diuina dispositione proueniunt à corporibus cœlestibus vel ab aère, mediante ordine quodam naturali dictorum corporum, & illorum coniunctionum secundum quòd clarè demonstrant Astrologi. Tamen dicas, quòd isti possunt dæmonis industria inducere grandines & fulgura & è conuerso si irruentia remouere. Et ratio est, quia dæmones

mones possunt elementa concutere, & inducere vētos, & plu-
 uias, fulgura & grandines inducere prout dicit textus in l. 6. & 4.
 C. De Malefic. Hactenus Grillandus. Ad has obiectiones respō 9
 deo. Firmam ac indubitatam esse iuris diuini regulam, quam
 nullus sanæ mentis homo infringere potest. Diabolum eiusq;
 asseclas absq; voluntate Dei prorsus nihil efficere vel in actum
 deducere, permittente autem Domino facili mē celerrimē que
 omnia mala perpetrare posse. Cuius rei sufficiens testis est Iobi
 historia cap. 1. ibi: Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce vniuersa
 quæ habet in manu tua sunt, tantum in eum non extendas ma-
 num tuā, id est, ipsius personæ nolo vt aliqd mali inferas, fami-
 liam autem & facultates eius, permitto tibi, vt affligas corpo-
 raliter, quantum potes, & voles. D. Osiander ibidem, vbi ait: 10
 Ergo Satan ne facultatibus nostris damnum dare potest, nisi id
 Deus permiserit, & habent tentationes & afflictiones suos ter-
 minos, quos transilire Satanæ non licet. Deus autem aduersa
 suis immittit, non vt perdat sed vt eorum fidem probet. Ete- 11
 leganter asserit Tertullianus in lib. De fuga in persecutione:
 Nec, inquit, in porcorum gregem Diaboli legio habuit po-
 testatem, nisi cum à Deo impetrasset, tantum abest, vt in oues
 Dei habeat. Nactus verò à Deo potestatem in corpus & bona 12
 hominis planè tragicè omnia peragit, prout historiæ omnium
 temporum declarant, pluit igne coelitus quo oues Iob consu-
 mit: procellas impetuosiſſimas commouet, quibus conuulsam
 ab imis sedibus domum diffringit ac diruit, & liberos oppri-
 mit. Præcipua est enim Dæmonum in aëre potentia in quo 13
 circumuolitant & versantur. Hoc eis dominium tribuit
 Paulus, cum Diabolum *τὸν ἀρχόντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος* vocat.
 Cum Brenno Duce Galli Asiam peruagati ad templum 14
 Delphicum diripiendum accederent, & incolarum alij ho-
 stium metu diffugerent, deserta statione, alij propugna-
 turi

turi sedes suas & prohibitori direptionem templi quærent, quid facto opus esset in tanta trepidatione tamque subita hostium irruptione: respondit Oraculum, se defensurum templum suum. Itaque dum accedunt Galli mox terra continuis quassata motibus ea parte maximè, qua Gallorum exercitus consistebat, contremiscit adeò, vt & dehisceret alibi ac subsideret in profundas voragines plurimos absorbens, alibi in editos assurgeret tumulos, tonitrua percrepant frequentissima, fulgetra coruscant continua, maxima multitudo de cælo tacta aut flammis vstulata perit. Noctu sæuissima hyems ingruit, nix densa castra operit, lapides ex disiectis ædificijs, turbini-
 bus violentis in sublime euecti, rursusque præcipitati deorsum improuidos conterunt, ingentia fragmina à Parnasso abscissa deuolutaque rapidissimo cursu non singulos binosue, sed plures, prout multi in vicinia simul excubabant, obruunt. Peucerus
 35 de Diuination. folio. 33. Quod ad allegatam l. 6. attinet sciendum est. Legem illam loqui ex vulgari hominum sententia, & Magorum opinione, qui à Satana ita sunt persuasi, quòd artibus suis turbare elementa possint. Sic enim verba legis sonant. Multi magicis artibus vsi elementa turbare non dubitant, id est, certò sibi persuadent se hoc efficere posse. At instas primò. Si elementa turbare non possunt, quare eos igitur lex capitaliter punit? Respondeo. Lex capitaliter eos punit, propterea quòd se totas Diabolo mancipârunt, ita in Satana spiritu immerfi, vt nihil cum suo hero Satana quàm mortali-
 um perniciem cogitent & machinentur: prout sonant verba textus. Et manibus accitis audent ventilare, vt quisque suos conficiat malis artibus inimicos. At instas denuò. Imò lex quarta, eodem titulo. C. De Maleficis expressè dicit eos posse tempestates remouere & id efficere ne segetibus officiant. Si itaque destruere maleficium possunt, ergò & inducere. Prout
 &

& Bartolus & Grillandus quoque statuerunt. Respondeo. 16
 Hæc lex quarta à Leone Imperatore Nouell. 65. non tantum
 emendata sed prorsus antiquata est, nominans ibi hoc totum
 maleficorum ministerium imposturam & fallaciam. Admi-
 ratione itaque dignum Bartolum, Grillandum & Bodinum
 Iurisconsultos aliàs magnæ autoritatis hæc non obseruasse.
 Sed obijcis tertio. Ergò frustra quoque leges duodecim tabul.
 poenam statuerunt contra eos qui fruges excantarunt, si illi
 hoc præstare non possunt? Respondeo. Si legislatores 17
 duodecim tabul. cognitionem religionis Christianæ habuis-
 sent hanc certè legem non tulissent, quam ex libris veterum
 poetarum conscripserunt. Hinc Iacobus Spiegelius ibidem. 18
 Incredibile dictu est, inquiens, quàm varijs superstitionibus
 hoc etiam tempore rustici secundum eorum incredulitatem
 vexentur à Satana, vt putent aliàs lac ademptum, aliàs fœ-
 tum, aliàs segetes, & vniuersam agriculturæ rationem, non
 ad benedictionem Dei, in vera fide, sed ad meras præstigias
 referunt. Rectè Seneca. Rudis hæc credebat antiquitas, 19
 & attrahi nubes cantibus & repelli, quorum nihil posse fieri,
 iam est palàm, vt huius rei causa nullius philosophi schola sit
 adeunda. Vera autem carmina & Veneficia quibus segetes 20
 pelliceuntur, atque in agrum transferuntur docet Caius Fur-
 nius: qui è seruitute liberatus, cum in paruo admodum a-
 gello largiores multò fructus perciperet, quam ex amplissi-
 mis vicinitas, in inuidia erat magna ceu fruges alienas pelliceret
 maleficijs. Quamobrem à Sp. Albino accusatus, cum
 in suffragium tribus oporteret ire, instrumentum rusticum
 omne in forum attulit, & adduxit filiam validam & benè ve-
 stitam, ferramenta egregiè facta, graues ligones, vomeres
 ponderosos, boues saturos postea dixit: Maleficia mea Qui-
 rites hæc sunt: nec possum vobis ostendere, aut in forum

adducere lucubrationes, vigiliásque & sudores. Hic omnium sententijs teste Lívio tandem absolutus fuit. At instas quartò. Tu tamen ipsemet superiùs cap. 7. de Venefic. scripsisti. Veneficas posse segetes suis Veneficijs perdere. Et iam contrarium asseris. Nec Magos, Veneficas, multò minus Lamias posse tempestates excitare. Respondeo : Verum est, scripsi Veneficas posse tempestates & grandines segetibus ac vineis perniciosas excitare, sed addidi : Diabolo reuerà expediente ea quæ moliuntur. Nam quando Dæmoni grandines ciendi potestatem facit Deus, tum Maleficas instruit, vt quandoq; silices post tergum in occidentem versus proijciant, aliquando vt arenam aquæ torrentis in aërem conijciant, plerunque scopas in aquam intingant, cælumque versus spargant, vel fossula facta & lotio infuso, vel aqua digitum moueant : subindè in olla porcorum pilos bulliant, nonnunquam trabes vel ligna in ripa transuersè collocent, & alia id genus deliramenta efficiant : atque vt arctiùs eas Satan illaqueet, diem & horam sibi dictis rationibus notas præfigit. Cùm verò hæc successum vident, magis confirmantur, quasi euentus hic subsequatur ipsarum operationem. Hoc modo à Diabolo illuduntur Maleficæ quasi ipsarum existat opus, quòd Deo assentiente ipsum effecit dæmonium. Eleganter Iulius Scaliger lib. 16. de Subtil. exer. 349. **Autor fatcini** est malus Dæmon, non vt hominem faciat potentiorè, sed vt ipsum deciperet credulitate, atque socium haberet tum impietatis, tum æterni exitij. Ipse igitur agit Dæmon : stultus ille ac vecors, putat suis se vocibus agere. Nec enim statuendum vesanarum muliercularum actioni obedire elementa, & ad harum nutum, institutam à Deo naturalium rerum seriem impediri vel euerti, quod haud dubiè contingeret, si harum arbitrio

tem-

tempestates, pluuiæ, grandines & fulmina inferuissent, vt quancun-
 que & quomodo hæc iubeant eam sequantur: Et sic diuina
 potentia ab humana voluntate superaretur, tanquam in ser-
 uitutem redacta, vt pulchrè docet Hippocrates. Sanè si Magi, 23
 Veneficæ vel Lamia hoc quod fatentur præstare possent, vix in
 generis humani sustentationem frumenta superessent, imò ni-
 hil in rerum natura incorruptum permaneret: non opus
 quoque esset tanto apparatu bellico, tot militum caterua, tot
 equitum catafractorum turba, vnica vetula hic omnipoten-
 tiam suam ostendet, quæ etiam contra perpetuum Christiani
 nominis hostem Turcam esset ableganda, vt à subsidij onere
 Germania semel liberetur. At obijcis vltimò. Diabolus 24
 docet eas istam artem, quid ergò impedit, quò mi-
 nus ea, quæ percepèrunt, quorumque artem nouerunt
 in actum deducere & ijs vti queant. Respondeo. Non
 nego Diabolum Magos & Veneficas instruere in arte
 Magica & sortilegijs, quibus sæpè homines & iumenta in-
 terficiunt, aut aliàs damna inferunt: Sed hoc non con-
 cedo eas tempestates & tonitrua excitare posse, interueniunt
 quidem sed horum nihil efficere possunt. Alia est enim pro-
 prietas dæmonis Dei spiritus ministratorij, alia terrestris ho-
 minis. Ille quidem vt spiritus in hominem se insinuare, eum-
 que agitare potest, vndè dæmoniacus, vel à dæmone ob-
 sessus dicitur homo: nequit tamen in dæmonem spiritum
 se vicissim ingerere homo terrestris, vt indè similiter no-
 men mutuetur, opereturque, vt VVierus de Lamijs libro
 tertio, capite decimo sexto scripsit. Sed audiamus Theolo-
 gorum & aliorum de hac quæstione iudicia & testimonia.
 D. Heerbrandus in disputatione sua de Magia Thesi quadra- 25
 gesima sexta, cum aliquot sequentibus sic scribit. Cùm Dia-
 bolus potestas aëris dicatur, & sit, adeoque princeps huius
 mundi

mundi Deo permittente, turbare aërem atque inficere potest, tempestates ciere. Cumque iam instare tempus videt deuinctos sibi & coniuratos suos admonet Magos vel Sagas, vt illi carmina sua expediant, hæ verò herbulas quasdam certas coquant, ollulamque euertant. Cumque sequatur effectus, grandæ & aliæ tempestates illi suis incantationibus, murmure & herbularum coctione, tempestates se excitasse credunt, & sibi persuadent. Quæ cum causas in rerum natura & verbo DEI nullas habeant, superstitionis, vana, impia adeoque sacrilega esse sciendum est. D. Theodorus Beza in explicat. cap. I. in Iobum vers. 16. Caterum ostendit etiam hic locus impuros illos Spiritus non temerè ab Apostolo vocari aëris principes, sicuti suum illum Iouem horum Dæmonum principem Græci & Latini multis propterea epithetis cognominârunt, *νεφεληγερέτης*, *ἐπιδιόνων*, fulguratorem tonantem vocantes: qui tamen vel minimum quiddam in cælo vel in terra mouere, nisi Deo concedente, non possint: sed Dominum quidem illorum opera quoties ipsi libuit in huiusmodi excitandis tempestatibus vti, ipsos verò donec in abyssum mittantur, in aëre & alijs mundi partibus versantes, & nulla re magis quam omni rerum confusione, & hominum præsertim exitio gaudentes, adde etiam omnium naturalium causarum, ad excitandas omnes eius generis impressiones requisitarum summè peritos, quam facillimè & quam libentissimè Deo concedenti vel etiam imperanti, suam in his rebus operam præstare constat, sagarum etiam & Magorum omnis generis adhibito interuentu. Et hanc quæstionem dudum quoque decidit Concilium Bracarense in Lusitania, circa Annum Christi DCXX. vbi eiusmodi fecit decretum. Si quis credit, quod aliquas immundas creaturas Diabolus fecerit, & tonitrua & fulgura & tempestates & siccitates Diabolus sua autoritate facit sicut Priscillia. dixit, Anathema sit.

Ioan-

Ioannes Bodinus lib. 2. de Dæmon. c. 8. scribit: Quanquam Sa- 28
 gæ ac potius Satanas ipsis postulantibus, & Deo permittente
 fruges interdum perdit, sed neque omnes, neque omnium. VI. 29
 ricus Molitor de Lamijs c. 7. Sig. quomodo igitur Maleficæ mu-
 lieres credunt & asserunt, se procreare tēpestates. VI. Ipsæ dun-
 taxat, p̄ earundem stultitia, se talia facere credunt: & tamen sua
 credulitate decipiuntur. Sig. Vt quo? VI. Nam cum Diabolus
 ex motu elementorum cognoscit mutationem aëris, & tempe-
 states fieri debere: quas tamen ipse Diabolus, facilius & citius,
 quàm homo præscire poterit: vel dum diuina permissione ali-
 qua plaga, & peccatorum correctio super terram iusto Dei iu-
 dicio cadere debet: cuius correctionis ipse executor est, tunc
 harum muliercularum mentes agit, varijsque imbuit imagi-
 nibus & suggestione multiplici quasi ob inuidiam in proximū,
 vel ab indictam aduersus inimicum, sint aërem turbaturæ, tē-
 pestates excitaturæ, & prouocaturæ grandines. D. Bierman- 30
 nus in disputat. De Magicis actionib. Thesi. 49. Tempestates,
 grandines, fulgura, tonitrua certum est virtute cœli & elemen-
 torum excitari. Est tamen quod Dæmones nonnunquam (Dei
 permisso) materiæ motum promoueant, ac dirigant, disgrega-
 tas exhalationes cogant & ita componant, vt sæuissima ingra-
 uescat tempestas: quam ipsam etiam detorquent in exitium
 hominum & iumentorum, deturbationem ædificiorum, cala-
 mitatem agrorum. Est etiam quod nulla suppetente vaporum
 copia, aëris con fractu fragorem, compulsiuque nimbos concii-
 tent. An enim nobilissimum aërem turbare & per vim agitare
 integrum non esset his, quibus grauissima corpora in altum
 subducere, & per aërem impetu auferre non est operosum?
 Hinc non videtur præter omnem fidem esse, quod de Lappis &
 Finnis memoratur, qui ventos secundos pretio vendant nau-
 tis. Quorum in obsequio cum sint Dæmones (maxima enim
 est in septentrionalibus barbaries & idolomania) si res ad super-
 stitio-

stitionem confirmandam faciat, ipsi aërem haud difficulter à puppi impulerint. Atque adeò, cum prævident & signis prænotant Dæmones, quid possit natura, aut suis ipsorum viribus in aëre geri: interpellant Magos, vt hæc illaue parent. Vbi succedit euentus, de suo artificio hi gloriantur. Cæterùm vt semel hunc librum & hoc caput finiam, si Christianus tonitrua, grandines, fulmina & tempestates perceperit, hæc non dicet à Diabolo fieri, sed à Deo proficisci, vt cecinit Dauid Psalm. 29.

*Erumpens cælo Domini vox clara tonantis
 Personat æthereas humentia culmina nubes:
 Vires ostentat Domini vox clara tonantis,
 Spirat magnificum Domini vox clara tonantis,
 Perfringit cedros Domini vox clara tonantis,
 E Libano effringit Domini vox clara tonantis,
 Flammas diffundit Domini vox clara tonantis,
 Et deserta quatit Domini vox clara tonantis.
 Omnia dum passim Domini de voce fatiscunt,
 Laudibus è templo findunt pia pectora cælos.*

